

Antrenör Kaynaklı Destekleyici ve Kısıtlayıcı Güdüsel İklimin Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaç Tatmini, zerk Güdülenmesi ve Optimal Performans Duygu Durumu ile İlişkisi

The Relationship of Coach-Created Empowering and Disempowering Motivational Climate with Basic Psychological Need Satisfaction, Autonomous Motivation and Flow

Sadiye Bařar¹, *İhsan Sarı²

¹ Sakarya Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Sakarya, Türkiye / sadiye.basar@gsb.gov.tr / 0000-0001-5776-5168

² Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Sakarya, Türkiye / sarihsan@yahoo.com / 0000-0002-9090-8447

* Corresponding author

zet: Bu araştırmanın amacı antrenör kaynaklı destekleyici kısıtlayıcı güdüsel iklimin, sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenmesi ve optimal performans duygu durumu ile ilişkisinin incelenmesidir. Bu amaçla; 218 sporcu gönüllü olarak araştırmaya katılmıştır. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, Antrenör Kaynaklı Destekleyici ve Kısıtlayıcı Güdüsel İklime lçeği, Sporda Güdülenme lçeği, Sporda Temel İhtiyaçlar Doymum lçeği ve Sürekli Etkinlik Tecrübe lçeği Kısa Formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve adimsal çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Yapılan Pearson korelasyon analizi sonucuna göre temel psikolojik ihtiyaçların tatmini, özerk güdülenme ve optimal performans duygu durumu destekleyici güdüsel iklim ile pozitif; kısıtlayıcı güdüsel iklim ile negatif korelasyon göstermiştir. Destekleyici güdüsel iklimin temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenme ve optimal performans duygu durumunu anlamlı olarak pozitif şekilde açıkladığı belirlenmiştir. Kısıtlayıcı güdüsel iklim ise; temel psikolojik ihtiyaç tatmini ve özerk güdülenmeyi anlamlı olarak negatif şekilde açıklamaktadır. Sonuç olarak, destekleyici güdüsel iklimin, sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenmesi ve optimal performans duygu durumları için olumlu olduğu; kısıtlayıcı güdüsel iklimin ise olumsuz olduğu sylenbilir.

Anahtar Kelimeler: Güdüsel iklim, akış, motivasyon, psikolojik ihtiyaç, sporcu.

Abstract: The aim of this research was to examine the relationship of coach-created empowering and disempowering motivational climate to athletes' basic psychological need satisfaction, autonomous motivation and flow experience. To this end; 218 athletes voluntarily participated in the research. Personal information form, Empowering and Disempowering Motivational Climate Questionnaire, Sports Motivation Scale, Basic Needs Satisfaction Scale in Sports and Short Dispositional Flow Scale-2 were used as the data collection tools and the obtained data were analysed by descriptive statistics, Pearson correlation analysis and stepwise multiple regression analysis. According to the results of Pearson correlation analysis, basic psychological need satisfaction, autonomous motivation and flow were positively correlated with empowering motivational climate and negatively correlated with disempowering motivational climate. It was also determined that empowering motivational climate significantly predicted basic psychological need satisfaction, autonomous motivation and flow while disempowering motivational climate predicted basic psychological need satisfaction and autonomous motivation. Based on the results, it can be stated that empowering motivational climate is positive for athletes' need satisfaction, autonomous motivation and flow and that disempowering motivational climate is detrimental.

Keywords: Motivational climate, flow, motivation, psychological need, athlete.

Received: 07.02.2024 / Accepted: 25.04.2024 / Published: 30.04.2024

<https://doi.org/10.22282/tojras.1433309>

Citation: Başar, S., & Sarı, İ. (2024). Antrenör Kaynaklı Destekleyici ve Kısıtlayıcı Güdüsel İklime Sporcuların Temel Psikolojik İhtiyaç Tatmini, zerk Güdülenmesi ve Optimal Performans Duygu Durumu ile İlişkisi, *The Online Journal of Recreation and Sports (TOJRAS)*, 13 (2), 163-171.

GİRİş

Güdüsel iklim, bireylerin hayatlarındaki önemli kişiler tarafından, içinde bulunulan sosyal ortamda ön plana çıkartılan hedefler, davranışlar ve vurgulanan değerleri ifade eder (1). Sporda antrenörün oluşturduğu güdüsel iklim ise, sporcuların düşünce, duygu ve davranışlarını etkileyen; antrenörün çeşitli davranışları ile oluşturduğu takım ortamını belirtir (2,3). Antrenör, dl ve ceza gibi çeşitli davranışlar yolu ile takımdaki güdüsel iklimi yapılandırır. Sporcuları etkileyen önemli unsurlardan biri olan güdüsel iklim, ilk olarak Ames (1992) tarafından kavramsallaştırılmıştır (4). Daha sonra, farklı ve güncel bir şekilde ele alınarak güdüsel iklimin hiyerarşik ve çok boyutlu bir modeli oluşturulmuştur (5,6). Antrenörün oluşturduğu güdüsel iklim ile ilgili geliştirilen hiyerarşik ve çok boyutlu bu model, antrenörün davranışları ile meydana getirdiği takım içindeki ortamı ele alır. Bu modelde, antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklim kavramları bulunmaktadır (5,6).

Antrenör Kaynaklı Destekleyici ve Kısıtlayıcı Güdüsel İklime

Duda (2013) tarafından oluşturulan antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklim modeli iki ana kategoriden oluşmaktadır (6). Bunlar; destekleyici güdüsel iklim ve kısıtlayıcı güdüsel iklimdir. Destekleyici güdüsel iklimi oluşturan boyutlar; görev iklimi, sosyal destek ve

Özerklik desteğidir. Kısıtlayıcı güdüsel iklim ise; ego iklimi ve kontrol boyutlarından oluşmaktadır (5).

Destekleyici güdüsel iklim içerisindeki özerklik desteği, antrenörler tarafından sporcuların gerçekleştirdikleri davranışların teşvik edilmesi ve seçim sürecine sporcuların dahil edilmesi gibi antrenör davranışlarını içermektedir. Antrenörün sporculara özerklik desteği sağlaması sporcuya birçok yönden katkıda bulunmaktadır (7,8). Destekleyici güdüsel iklimin ikinci boyutu antrenörün tarafından sağlanan sosyal destektir. Sosyal destek, sporcuyla merkeze alan, sosyal bütünleşmeyi sağlayan, sporcu ile iletişim kuran, sporcuyla arkadaşlık eden ve ona güvence sağlayan antrenör davranışlarını ifade eder (9). Yapılan araştırmalar, antrenörün sosyal destek sağlamasının, sporcuyla katkı sağladığını göstermektedir (10,11). Destekleyici güdüsel iklimin üçüncü ve son alt boyutu ise görev iklimidir. Görev ikliminde, yeni bir beceri öğrenmek, beceriyi geliştirmek, beceride ustalaşmak, hataları düzeltmek ve daha çok çabalamak teşvik edilir (4,12). Antrenörün sağladığı görev iklimi sporcunun motivasyon, eğlence ve sporu sürdürme gibi önemli unsurlarını olumlu olarak etkilemektedir (13,14).

Kısıtlayıcı güdüsel iklimin ilk alt boyutu olan kontrol iklimi, antrenörün sporcu üzerinde baskı kurması, daha otoriter olması ve sporcuyla karar aşamasına dahil etmemesini ifade eder. Kontrol ikliminde, sporcunun davranışları içsel

nedenler ile değil daha çok dışsal faktörler ile kontrol edilir (15). Takımda kontrol iklimi oluşturan bir antrenör, sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlarını engeller, bu nedenle kontrol iklimi sporcu için olumsuzdur (9,16,17,18). Kısıtlayıcı güdülme ikliminin ikinci boyutu ego iklimidir. Ego ikliminde antrenör, sporcuların beceri gelişimini değil, birinci olma ve yıldız oyuncu olmanın altını çizer, takımdaki sporcuları başkaları ile ve birbirleri ile kıyaslayarak sosyal karşılaştırmalar yapar. Antrenör, ego ikliminde rekabet ortamı oluşturarak sporcuların diğerlerinden üstün olmasına önem verir (4,12). Yapılan güncel araştırmalara göre, destekleyici güdülme iklimi sporcuların temel psikolojik ihtiyaçları ve güdülenmeleri için için daha olumlu sonuçlar ortaya çıkartırken kısıtlayıcı güdülme iklimi ise olumsuzdur (19,20,21,22). Spor ortamında antrenörün oluşturduğu güdülme iklimi sporcular için önemli olan birçok unsurla ilişkilidir. Güdülme ikliminin ilişkili olduğu unsurlardan biri de sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlarıdır. Temel psikolojik ihtiyaçlar Hür İrade Kuramı'nın en temel öğeleridir (23).

Temel Psikolojik İhtiyaçlar

Hür İrade Kuramı'na göre, bireyler birçok farklı nedenle sportif aktivitelere katılır ve bu katılımlarını sürdürürler (23). Hür İrade Kuramı, bireylerin bir davranışa yönelmesi ve bu davranışı sürdürmesine etki eden çevresel etkenler üzerine odaklanmıştır. Bu kurama göre üç temel psikolojik ihtiyaç vardır ve bu ihtiyaçlar bireylerin bir davranışa yönelmesi ve bu davranışı sürdürmesine etki etmektedir. Ayrıca, bu üç ihtiyacın tatmin edilmesi, iyi oluşu da artırmaktadır. Bu üç ihtiyaç; özerklik, yeterlik ve ilişkili olma ihtiyaçlarıdır (23,24).

Özerklik ihtiyacı, bireylerin özgür iradeleri ile kendi istedikleri doğrultusunda kararlar almaları ve sergilemiş oldukları davranışlarda inisiyatif kullanabilmelerine yönelik ihtiyaçtır (25). Yeterlik ihtiyacı ise; yaşam içinde bulunan çeşitli etkinliklerde yeterli ve yetkin hissetmeye yönelik ihtiyaçtır ifade eder (24). Sonucu ihtiyaç olan ilişkili olma ihtiyacı ise; yaşanan sosyal çevreyle ilişki kurma, çevredeki kişilerce sevilme ya da onlar tarafından kabul edilme ihtiyacını belirtir (26).

Hür İrade Kuramı'na göre, çevrede bulunan sosyal unsurlar, bireylerin temel psikolojik ihtiyaçlarını tatmin edebilir veya engelleyebilir. Temel psikolojik ihtiyaçların tatmin edilmesi neticesinde bireylerin iyi oluşları ve en ideal şekilde fonksiyon göstermeleri sağlanır (24). Bu nedenle, sporcuların temel psikolojik ihtiyaçları üzerine birçok araştırma yapılarak, onların temel psikolojik ihtiyaçlarına etki eden unsurlar incelenmiştir (27,28). Araştırmalara göre, sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlarına etki eden en önemli unsurlardan biri de antrenördür (28).

Güdülenme ve Optimal Performans Duygu Durumu

Antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdülme ikliminin ilişkili olduğu unsurlardan biri de sporcunun güdülenmesidir (13,14). Güdülenme bireyi belirli bir davranışa doğru iten içsel ve dışsal uyarmı durumu olarak da tanımlanmaktadır (29). Güdülenme içsel ya da dışsal olabilir (30). İçsel güdülenme, bizi davranışa iten içsel nedenleri ifade eder. Sevdiğimiz ve keyif aldığımız için bir aktiviteyi yapmak içsel güdülenmeye örnektir. Dışsal güdülenme ise davranışa dışsal nedenlerle yönlendiğimizi ifade eder. Annesi üzülmesin diye

tenis oynayan bir çocuğun davranışı dışsal güdülenmeye örnek olarak verilebilir. Ayrıca, bireylerin ödül, ceza ve para gibi maddi değeri olan unsurlar için bir davranışı gerçekleştirme de dışsal güdülenmeye örnektir. Bireylerin çevresinde bulunan öğretmenler, yöneticiler veya model aldığı kişiler tarafından takdir edilmesi; övülmek veya sosyal destek görmek için belli bir davranışı göstermesi de dışsal güdülenmeye örnektir (31). Bir davranışı yapmak için içsel ya da dışsal hiçbir gerekçenin olmaması durumu ise güdülenmeme olarak ifade edilmiştir. Güdülenmeme durumunda, kişiyi davranışa yönelten içsel ya da dışsal hiçbir faktör yoktur.

Optimal performans duygu durumu Mihaly Csikszentmihalyi (1975) tarafından geliştirilmiştir (32). Optimal performans duygu durumu kavramı, içsel güdülenmenin daha derinlemesine anlaşılması amacıyla ortaya atılmıştır (33). Optimal performans duygu durumu, Türkçe kaynaklarda "akış" olarak da kullanılmaktadır. Bu araştırma içerisinde optimal performans duygu durumu terimi kullanılacaktır. Optimal performans duygu durumu, herhangi bir aktivite veya sportif faaliyet esnasında kişilerin sergilediği beceriler ile o anda algıladıkları durum, gereklilikler veya ortaya koydukları mücadele arasında kurmuş oldukları denge neticesinde ortaya çıkan optimal zihinsel durumdur (34). Optimal performans duygu durumunda, her şey optimal seviyededir, bireyin işlevselliği artar ve pozitif deneyimler yaşanır. Optimal performans duygu durumu üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Çünkü, bu deneyim bireyin ideal bir durum içinde olmasını ifade eder. Birey bu durumdayken çok işlevsel olarak hareket eder, konsantrasyonu çok yüksektir ve içinde bulunduğu süreci tamamen kontrol edebilir. Böylece, kişi hangi işi yapıyorsa yapsın yüksek performans sergiler (35,36).

Spor alanında yapılan araştırmalar incelendiğinde, antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdülme iklimi ile sporcuların temel psikolojik ihtiyaçları (19,20,28) ve güdülenmeleri (22) arasındaki ilişkiyi ele alan sınırlı sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir. Sınırlı sayıdaki bu araştırmalar, antrenör kaynaklı destekleyici güdülme ikliminin sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini ve güdülenmesi ile pozitif bir ilişkide olduğunu göstermektedir (19,20,21,22). Antrenör kaynaklı kısıtlayıcı güdülme iklimi ise sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlarının engellenmesini anlamlı olarak açıklamaktadır (19,20). Öte yandan, yazarların bilgisi dahilinde antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdülme iklimi ile sporcuların optimal performans duygu durumu arasındaki ilişkiyi inceleyen hiçbir araştırma bulunmamaktadır. Bu nedenle bu değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemekte önemlidir.

Ülkemizde yapılmış olan araştırmalar incelendiğinde, antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdülme ikliminin sporcuların temel psikolojik ihtiyaçları, güdülenmesi ve optimal performans duygu durumları ile ilişkisini ele alan hiçbir araştırmaya rastlanmamıştır. Ülkemizde, destekleyici ve kısıtlayıcı güdülme ikliminin sporcuların sadece çift kariyer yetkinliği, mücadele ve tehdit algısı, tükenmişliği ve ahlaki karar alma tutumu ile ilişkisinin incelendiği görülmektedir (37,38,39).

İlgili araştırmalar incelendiğinde, antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdülme ikliminin sporcuların temel

psikolojik ihtiyaçları, güdülenmesi ve optimal performans duygu durumu ile arasındaki ilişkiyi incelemenin önemli olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, bu araştırmanın amacı antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklimin, temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenme ve optimal performans duygu durumu ile ilişkisinin incelenmesidir. Araştırma soruları aşağıda yer almaktadır.

1. Sporcuların algısına göre antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklimin sporcuların temel psikolojik ihtiyaçları ile ilişkisi var mıdır?
2. Sporcuların algısına göre antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklimin sporcuların özerk güdülenmesi ile ilişkisi var mıdır?
3. Sporcuların algısına göre antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklimin sporcuların optimal performans duygu durumu ile ilişkisi var mıdır?

Bu araştırmadan elde edilecek bulgular sayesinde, yakın zamanda geliştirilmiş olan ve ülkemizde de son yıllarda araştırılmaya başlanan antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklim modelinin temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenme ve optimal performans duygu durumları ile ilişkisi ortaya koyulacaktır. Ayrıca bu araştırmanın bulguları, antrenörlerin daha ideal davranışlar benimsemesine yönelik ülkemizde ileride geliştirilecek eğitimlere de katkı sağlayabilir. Elde edilecek bulgular, antrenörlere ve spor psikologlarına yapacakları uygulamalarda faydalı olabilir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli: Bu araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, farklı değişkenler veya parametreler arasındaki var olabileceği düşünülen ilişkilerin incelenmesine dayanan bir araştırma yöntemidir (40).

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklimin, temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenmesi ve optimal performans duygu durumu ile ilişkisinin incelenmesidir.

Araştırma Grubu: Bu araştırmanın evrenini X ilinde ikamet eden, 14-18 yaş arasında olan, aktif olarak takım veya bireysel sporlardan birisini yapan sporcular oluşturmaktadır. Bu evrenden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile seçilen 218 sporcu ise araştırmanın örneklem grubunu oluşturmaktadır. Örneklem grubu, 149 (%68.3) erkek ve 69 (%31.7) kadın sporcudan oluşmaktadır. Sporcuların yaş ortalamaları 15.55 ± 1.37 ve spor deneyimleri ise 3.87 ± 2.70 olarak belirlenmiştir. Sporcular, takım ve bireysel sporculardan karışık olarak seçilmiştir. Örneklem grubundakilerin spor branşları; kürek, atletizm, basketbol, boks, futbol ve güreştir.

Verilerin Toplanması: Verilerin elde edilmesinden önce, X Üniversitesi Etik Kuruluna müracaat edilerek gerekli etik kurul izni alınmıştır. Araştırmaya katılım için gerekli izinler alınarak sporcuların tamamen gönüllü olarak araştırmaya katılımı sağlanmıştır.

Sporcular ile antrenman yaptıkları yerlerde temas kurulmuştur. Araştırmanın amacı sporculara açıklanarak gönüllü olan sporculara veri toplama araçları ve kalem verilerek araştırmaya katılmaları sağlanmıştır. Veri toplama araçlarının cevaplanması ortalama olarak toplam 15 dakika sürmüştür. Bu araştırmada kullanılan veri toplama araçları aşağıda açıklanmıştır.

Kişisel bilgi formu: Katılımcıların demografik bilgilerini tespit etmek için araştırmacılar tarafından oluşturulan; yaş, cinsiyet, spor branşı ve spor deneyimi gibi bilgileri içeren kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Sporda Temel İhtiyaçlar Doyum Ölçeği: Bu ölçek Ng ve arkadaşları (2011) tarafından geliştirilmiştir (41). Ölçek, sporcuların kendi yapmış oldukları spor dalına ilişkin temel psikolojik ihtiyaçlarının ne düzeyde tatmin olduğunu ölçmektedir. Ölçekte; yeterlik (örnek madde=*Yaptığım sporda, zorlukların üstesinden gelebilirim*), ilişkili olma (örnek madde=*Yaptığım sporda kendimi diğer insanlara yakın hissedirim*), özerklik-algılanan tercih (örnek madde=*Yaptığım sporda, tercih yapma fırsatları yakalarım*), özerklik algılanan nedensellik odağı (örnek madde=*Yaptığım sporda, kendi hedeflerimin peşinden gittiğimi hissediyorum*) ve özerklik-irade (örnek madde=*Kendi özgür irademle bu spora katılmayı seçerim*) olmak üzere beş alt boyut bulunmaktadır. Katılımcılardan, ölçekteki her bir ifadeyi yedi dereceli ölçek üzerinde (1=Hiç doğru değil, 7=Çok doğru) değerlendirmesi istenmektedir. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması, Öztürk ve Koca (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir (42). Ölçeğin orijinali toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Türkçe uyarlamasında ise bir maddenin çalışmadığı belirlenmiştir. Ayrıca Cronbach alfa değerleri .61 ile .82 arasında bulunmuştur (42). Kuramsal yapıya uygun olarak, ölçek *özerklik, yeterlik ve ilişkili olma* şeklinde üç alt boyut olarak da kullanılmaktadır. Bu doğrultuda, benzer çalışmalarda kullanıldığı şekilde (43), özerklik ile ilgili üç boyut puanı birleştirilerek tek bir özerklik puanı elde edilmiştir. Bu araştırma kapsamında hesaplanan ihtiyaç tatmini değişkeninin Cronbach alfa değeri .90'dır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması bu araştırmadaki örneklem grubuna benzer özelliklerdeki sporcular üzerindedir (42). Bu nedenle, ölçeğin bu araştırma grubu için uygun olduğu belirtilebilir.

Antrenör Kaynaklı Destekleyici ve Kısıtlayıcı Güdüsel İklim Ölçeği: Sporcuların algıladığı antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklimi ölçmek için Appleton ve arkadaşları (2016) tarafından geliştirilen "Antrenör Kaynaklı Destekleyici ve Kısıtlayıcı Güdüsel İklim Ölçeği" kullanılmıştır (5). Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum şeklinde 5' li Likert tipinde değerlendirilen ölçek, "görev iklimi" (örnek madde=*Antrenörüm, yeni beceriler denemeleri için oyuncularını cesaretlendirdi*) "ego iklimi" (örnek madde=*Antrenörüm, en iyi oyunculara daha çok ilgi gösterdi*), "özerklik desteği" (örnek madde=*Antrenörüm, oyunculara tercihler ve seçenekler sundu*), "sosyal destek" (örnek madde=*Antrenörüm, oyuncularını sadece sporcu olarak değil insan olarak da takdir etti*) ve "kontrol" (örnek madde=*Antrenörüm istediği gibi çaba sarf etmeyen sporculara arkadaşça yaklaşmadı*) olmak üzere 5 alt boyuttan meydana gelmektedir. Ayrıca, görev iklimi, özerklik desteği ve sosyal destek iklimleri "destekleyici güdüsel iklim" üst

boyutunu oluşturmaktadır. Ego iklimi ve kontrol boyutları ise “kısıtlayıcı güdüsel iklim” üst boyutunu meydana getirmektedir. Ölçeğin takım sporları (44) ve bireysel sporlar (45) için Türkçe’ye uyarlaması gerçekleştirilmiştir. Türkçe uyarlamalarında Cronbach alfa değerleri .74 - .89 (44) ve .76 - .94 arasında bulunmuştur. Bu çalışmada hesaplanan destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklim değişkenleri için Cronbach alfa değerleri sırası ile .86 ve .87’dir. Ölçeğin hem takım hem de bireysel sporlarda Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları bu araştırmadaki sporculara benzer özelliklerdeki katılımcılar ile gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, ölçeğin bu araştırma grubu için uygun olduğu söylenebilir.

Sürekli Etkinlik Tecrübe Ölçeği Kısa Formu: Optimal performans duygu durumunu değerlendirmek için Jackson ve arkadaşları (2008) (46) tarafından geliştirilen Çağlar ve arkadaşları (2020) (47) tarafından Türk kültürüne uyarlanan “Sürekli Etkinlik Tecrübe Ölçeği Kısa Formu” kullanılmıştır (örnek madde=*Hareketleri, düşünmek zorunda olmadan kendiliğinden ve otomatik olarak yaparım*). Bu ölçek, 9 sorudan oluşan ve 5’li cevap seçeneği bulunan bir ölçeğe sahiptir. Cevap seçenekleri; 1= Tamamıyla katılmıyorum, 5=Tamamıyla katılıyorum şeklindedir. Elde edilen yüksek puan; yüksek optimal performans duygu durumunu ifade etmektedir. Bu çalışmada optimal performans duygu durumu için Cronbach alfa değeri .76 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması bu araştırmadaki sporculara benzer özelliklerdeki katılımcılar ile gerçekleştirilmiştir. Bu nedenle, ölçeğin bu araştırma grubu için uygun olduğu sonucuna varılabilir.

Sporda Güdülenme Ölçeği: Katılımcıların güdülenmelerini ölçmek amacıyla Sporda Güdülenme Ölçeği’nin adölesan versiyonu kullanılmıştır. Ölçekte 12 ifade ve 4 alt boyut bulunmaktadır. İfadelere, “*Niçin spor yapıyorsunuz?*” sorusuna cevap olarak 1 (hiç uygun değil) ile 7 (bütünüyle

uygun) arası puan verilmektedir. Ölçekteki alt boyutlar; (1) içsel güdülenme (örnek madde=*Bir fiziksel aktiviteye katıldığında heyecan hissettiğim için.*), (2) özdeşimle güdülenme (örnek madde=*Bana göre, insanlarla tanışmanın en iyi yollarından biri olduğu için*), (3) dışsal düzenleme (örnek madde=*Uğraşmış olduğum spor dalında ne kadar iyi olduğumu diğerlerine göstermek için*) ve (4) güdülenmemedir (örnek madde=*Artık niçin spor yaptığımı net değil, sporda yerim olduğumu gerçekten düşünmüyorum*). Sporda Güdülenme Ölçeği’nin yetişkin versiyonu Pelletier ve arkadaşları (1995) tarafından geliştirilmiştir (48). Sonrasında ölçek Smith ve arkadaşları (2006) tarafından yeniden düzenlenerek 12 madde şeklinde adölesan sporculara uyarlanmıştır (49). Sporda Güdülenme Ölçeği’nin 12 maddelik adölesan formunun Türkçe uyarlaması ise Kazak-Çetinkalp ve arkadaşları (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir (50). Bu araştırma kapsamında, daha önce yapılan araştırmalarda (51,52) ifade edilen formül aracılığı ile ölçeğin alt boyut puanları belirli katsayılar ile çarpılmış ve *özerk güdülenme* puanı hesaplanmıştır. Bu araştırma kapsamında Cronbach alfa değerleri .65 ile .71 arasında bulunmuştur. Ölçek bu araştırmanın katılımcıları için uygundur.

Verilerin Analizi: Veriler SPSS 17.0 paket programı ile çözümlenmiştir. Verilerin normallik durumları basıklık ve çarpıklık değerleri ile sınanmıştır. Basıklık ve çarpıklık katsayılarının en ideal şekilde +1 ve -1 arasında olmasının arzulandığı, fakat +2 ve -2 arasındaki değerlerin de kabul edilebilir olduğu ifade edilmektedir (53). Bu araştırmada basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1 ve +1 arasında olduğu görülmüştür (Tablo 1). Değişkenlere ait basıklık ve çarpıklık, minimum/maksimum, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Tanımlayıcı istatistiklere ilişkin bulgular (n=218)

	Min.	Maks.	Ort.	S	Basıklık	Çarpıklık
Destekleyici İklım	2.28	5.00	4.08	0.54	-0.61	0.52
Kısıtlayıcı İklım	1.00	4.36	2.52	0.74	0.20	-0.42
İhtiyaç Tatmini	2.64	7.00	5.61	0.78	-0.60	0.72
Özerk Güdülenme	-6.50	14.50	5.95	4.44	-0.36	-0.54
Optimal Performans Duygu Durumu	2.33	5.00	3.95	0.59	-0.20	-0.17

Basıklık değerleri -0.61 ile 0.20 arasındayken çarpıklık değerleri -0.54 ile 0.72 arasındadır. Ortalamalar incelendiğinde destekleyici iklim 4.08 ± 0.54 ; kısıtlayıcı iklim 2.52 ± 0.74 ; ihtiyaç tatmini 5.61 ± 0.78 ve özerk güdülenme ise 5.95 ± 4.44 olarak bulunmuştur.

Çoklu bağlantılılık varsayımını sınamak için, öncelikle bağımsız değişkenler arasındaki Pearson ilişki katsayısı incelenmiştir ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon katsayılarının (Tablo 3) çoklu bağlantılılık göstergesi olan 0,90 seviyesinden (54) düşük olduğu gözlenmiştir. Analize alınan değişkenler arasındaki oto korelasyon durumu Durbin-Watson katsayısı ile incelenmiştir. Durbin-Watson katsayısında 1.5-2.5 aralığındaki değerler kabul edilir olarak değerlendirilmektedir (55). Bu araştırmada kapsamında yapılan regresyon analizlerinde Durbin-Watson katsayılarının 1.71 ile 2.10 arasında değiştiği görülmektedir. Bu değerler otokorelasyon sorunu olmadığını göstermektedir.

Verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve adimsal çoklu regresyon analizi yöntemleri kullanılmıştır. Tüm analizlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak belirlenmiştir.

Yapılan Pearson korelasyon analizine göre destekleyici güdüsel iklimin ihtiyaç tatmini ($r=0.57$), özerk güdülenme ($r=0.33$) ve optimal performans duygu durumu ($r=0.29$) ile pozitif ve anlamlı korelasyon gösterdiği belirlenmiştir. Kısıtlayıcı güdüsel iklimin ise ihtiyaç tatmini ($r=-0.43$), özerk güdülenme ($r=-0.31$) ve optimal performans duygu durumu ($r=-0.13$) ile negatif yönde anlamlı bir korelasyona sahip olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

Antrenör kaynaklı güdüsel iklimin ihtiyaç tatminini yordamasına ilişkin yapılan adimsal çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 3’te görülmektedir.

BULGULAR

Tablo 2. Güdüsel iklim, temel psikolojik ihtiyaçların tatmini, güdülenme ve optimal performans duygu durumu arasındaki korelasyon

	1	2	3	4
1) Destekleyici Güdüsel İklm	1			
2) Kısıtlayıcı Güdüsel İklm	-0.58*	1		
3) İhtiyaç Tatmini	0.57*	-0.43*	1	
4) zerk Güdülenme	0.33*	-0.31*	0.32*	1
5) Optimal performans Duygu Durumu	0.29*	-0.13*	0.48*	0.12

* $p < .05$ **Tablo 3.** Antrenör kaynaklı güdüsel iklimin ihtiyaç tatminini yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları

Model	Bağımsız değişkenler	β	T	R^2	R^2 Değişim	p
1	Destekleyici İklm	0.57	10.22	0.33	0.33	0.00
2	Destekleyici İklm	0.49	7.15	0.34	0.02	0.00
	Kısıtlayıcı İklm	-0.15	-2.19			

Bağımsız değişken=İhtiya tatmini

Antrenör kaynaklı güdüsel iklimin ihtiyaç tatminini yordamasına ilişkin yapılan adimsal çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, modele ilk olarak destekleyici iklim girmiştir (Tablo 3). İkinci aşamada ise kısıtlayıcı iklim modele dahil olmuştur. Destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklimin ortak etkisini gösteren ikinci modele göre; destekleyici iklim ($\beta=0.49$, $p=.00$) ve kısıtlayıcı iklimin ($\beta=-$

0.15, $p=.02$) ihtiyaç tatminini anlamlı olarak, %34 oranında yordadığı belirlenmiştir, $R^2=.34$, $F(2,215)=55.510$, $p<.05$.

Antrenör kaynaklı güdüsel iklimin özerk güdülenmeyi yordamasına ilişkin yapılan adimsal çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. Antrenör kaynaklı güdüsel iklimin özerk güdülenmeyi yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları

Model	Bağımsız değişkenler	β	t	R^2	R^2 Değişim	p
1	Destekleyici İklm	0.33	5.20	0.11	0.11	0.00
2	Destekleyici İklm	0.23	2.98	0.13	0.02	0.00
	Kısıtlayıcı İklm	-0.18	-2.26			

Bağımsız değişken=zerk güdülenme

Antrenör kaynaklı güdüsel iklimin özerk güdülenmeyi yordamasına ilişkin yapılan adimsal çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, bağımsız değişkenler arasında daha yüksek etkiye sahip olan destekleyici iklim modele ilk olarak girmiştir (Tablo 4). İkinci aşamada ise kısıtlayıcı iklim modele dahil olmuştur. Destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklimin ortak etkisini gösteren ikinci modele göre destekleyici

iklim ($\beta=0.23$, $p=.00$) ve kısıtlayıcı iklimin ($\beta=-0.18$, $p=.03$) anlamlı olarak ihtiyaç tatminini %13 oranında yordadığı belirlenmiştir, $R^2=.13$, $F(2,215)=16.312$, $p<.05$.

Antrenör kaynaklı güdüsel iklimin optimal performans duygu durumunu yordamasına ilişkin yapılan adimsal çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5. Antrenör kaynaklı güdüsel iklimin optimal performans duygu durumunu yordamasına ilişkin regresyon analizi sonuçları

Model	Bağımsız değişkenler	β	T	R^2	R^2 Değişim	p
1	Destekleyici İklm	0.29	4.45	0.08	0.08	0.00

Bağımsız değişken=Optimal performans duygu durumu

Antrenör kaynaklı güdüsel iklimin optimal performans duygu durumunu yordamasına ilişkin yapılan adimsal çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre, modele anlamlı katkı sağlayan tek değişken olan destekleyici iklim regresyon

modeline girmiştir (Tablo 5). Bulgulara göre, destekleyici iklimin ($\beta=0.29$, $p=.00$) optimal performans duygu durumunu %8 oranında anlamlı olarak yordadığı belirlenmiştir, $R^2=.08$, $F(1,216)=19.766$, $p<.05$.

TARTIşMA

Antrenör kaynaklı destekleyici güdüsel iklimin sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenmesi ve optimal performans duygu durumunu yordamasına yönelik yapılan regresyon analizleri sonuçlarına göre; sporcuların algıladığı destekleyici güdüsel iklim ihtiyaç tatmini, özerk güdülenme ve optimal performans duygu durumunu anlamlı olarak açıklamaktadır. İlgili alan yazındaki araştırmalar, antrenörün destekleyici güdüsel iklim sağlamasının sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini ve güdülenmeleri

için önemli olduğunu ifade etmektedir (19,20,21,22). Spor alanı dışındaki çalışmalar incelendiğinde de özellikle eğitim alanında bu konuda çalışmaların yapıldığı ve destekleyici bir güdüsel iklim sağlamının öğrenciler için de olumlu sonuçlar ortaya çıkardığı görülmektedir (56,57). Destekleyici güdüsel iklim ile optimal performans duygu durumu arasındaki ilişkiye yönelik ilgili alanyazında daha önce yapılmış bir araştırma bulunmamaktadır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular, antrenörün destekleyici güdüsel iklim sağlamasının

sporcuların sürekli optimal performans duygu durumuna katkı sağlayabileceğini göstermektedir ve bu anlamda önemli bir bulgudur.

Antrenör kaynaklı kısıtlayıcı güdüsel iklimin sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenmesi ve optimal performans duygu durumunu yordamasına yönelik yapılan regresyon analizleri sonuçlarına göre ise; Antrenör kaynaklı kısıtlayıcı güdüsel iklim temel psikolojik ihtiyaç tatmini ve özerk güdülenmeyi anlamlı olarak negatif şekilde açıklamaktadır. Bu bulguya göre, antrenörün kısıtlayıcı güdüsel iklim oluşturması, sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini ve özerk güdülenmesini negatif olarak etkileyebilir. Yapılan araştırmalar, kısıtlayıcı güdüsel iklim ile sporcuların temel psikolojik ihtiyaçlarının engellenmesi arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir (19,20). Kısıtlayıcı güdüsel iklimde, antrenör sporcuyla başkaları ile kıyaslar, beceri gelişimini değil kazanmayı vurgular, koşullu kabul davranışı gösterir, gözdağı verir, kendisini hayal kırıklığına uğratan sporculara daha mesafeli davranmak gibi koşullu kabul davranışı sergiler ve sporcuları aşırı şekilde kontrol etmeye çalışır. Bu tür antrenör davranışları sporcuların özerklik, yeterlik ve ilişkili olma ihtiyaçlarının tatmin edilmesini engelleyebilir.

Kısıtlayıcı güdüsel iklimin özerk güdülenmeyi negatif olarak açıklamasına yönelik bulgu ise antrenörün kısıtlayıcı güdüsel iklim oluşturmasının sporcuların özerk güdülenmesini engelleyebileceğini göstermektedir. Özerk güdülenme, güdülenmenin içsel formlarını ifade eder, bu güdülenme türünde güdülenmenin kaynağı dışsal nedenlerden değildir. Özerk güdülenmede, güdülenme içsel nedenlerden kaynaklanmaktadır (24). Kısıtlayıcı güdüsel iklim antrenörün kontrol edici davranışları ile ego iklimini içermektedir. Bu nedenle, kısıtlayıcı güdüsel iklimde sporcuların davranışları antrenör tarafından dışsal faktörlerle kontrol edilir (5,6). Bu nedenle, kısıtlayıcı güdüsel iklimin özerk güdülenmeyi negatif olarak açıkladığı söylenebilir. Bu doğrultuda, kısıtlayıcı güdüsel iklim oluşturulan takım ortamlarında sporcuların özerk güdülenmelerinin engellenebileceği ifade edilebilir. Alan yazında kısıtlayıcı güdüsel iklim ile özerk güdülenme arasında ilişkiye yönelik yalnızca bir araştırma bulunmaktadır ve kısıtlayıcı güdüsel iklim ile özerk güdülenme arasında negatif bir ilişki bulunmuştur (19). İlgili araştırmada, iki değişken arasındaki ilişki korelasyon analizi ile belirlenmiştir ve kısıtlayıcı güdüsel iklimin özerk güdülenmedeki varyansın ne kadarını doğrudan açıkladığını yönelik bir analiz yapılmamıştır (19).

Bu araştırmanın bulguları genel olarak değerlendirildiğinde, antrenör kaynaklı destekleyici güdüsel iklimin sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenmeleri ve optimal performans duygu durumları için olumlu olacağı söylenebilir. Öte yandan, antrenör kaynaklı kısıtlayıcı güdüsel iklimin ise temel psikolojik ihtiyaç tatmini ve özerk güdülenmeyi olumsuz olarak etkileyeceği ifade edilebilir. Şimdiye kadar yapılmış olan araştırmalar temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenme ve optimal performans duygu durumunun yüksek olmasının sporcular için önemli ve faydalı olduğunu göstermektedir (15,58,59,60). Bu nedenle, antrenörlerin destekleyici güdüsel iklim oluşturmaya yönelik davranışlar sergilemesinin ve kısıtlayıcı güdüsel iklim oluşturmamasının önemli olduğu sonucuna varılabilir.

Bu araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak, antrenörlerin kontrol edici bir takım ortamı oluşturması, sporcuların fikirlerini sormamaları, sporcuların davranışlarını dışsal faktörlerle kontrol etmeye çalışmaları gibi özellikler içeren kısıtlayıcı güdüsel iklimin sporcuların özerk güdülenmelerini azaltacağı ve onların temel psikolojik ihtiyaç tatminini engelleyeceği söylenebilir. Antrenörlerin sporcuları karar mekanizmasına dahil etmeleri, yapılacak aktivitelerde onlara bazı seçimler sunmaları, sporcular arasında kıyaslama yapmamaları, onları dışsal faktörlerle kontrol etmeye çalışmamaları, alınacak kararların gerekçelerini sporculara açıklamaları gibi davranışlarla karakterize olan destekleyici güdüsel iklimin ise sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenmesi ve optimal performans duygu durumlarını artıracığı ifade edilebilir.

Sonuç ve Öneriler: Bu araştırmanın amacı, antrenör kaynaklı güdüsel iklimin sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenmesi ve optimal performans duygu durumu ile ilişkisini incelemektir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, destekleyici güdüsel iklim temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenme ve optimal performans duygu durumunu anlamlı olarak pozitif şekilde açıklamaktadır. Öte yandan, antrenör kaynaklı kısıtlayıcı güdüsel iklim ise temel psikolojik ihtiyaç tatmini ve özerk güdülenmeyi anlamlı olarak negatif şekilde açıklamaktadır. Bu sonuçlara göre; antrenör kaynaklı destekleyici güdüsel iklimin, sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini, özerk güdülenmesi ve optimal performans duygu durumu için olumlu olabileceği ifade edilebilir. Antrenör kaynaklı kısıtlayıcı güdüsel iklimin ise sporcuların temel psikolojik ihtiyaç tatmini ve özerk güdülenmesi için olumsuz olabileceği söylenebilir.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, araştırmanın sınırlılıkları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. İlk olarak, araştırma kesitsel bir çalışma olarak dizayn edilmiştir. Bu nedenle neden sonuç ilişkisini net olarak ortaya koymamaktadır. Ayrıca, örneklem grubu X ilindeki kürek, atletizm, basketbol, boks, futbol ve güreş sporlarını yapan bireylerden seçilmiştir. Her ne kadar takım ve bireysel sporculardan katılımcılar bulunsun da, çalışmanın örnekleme daha farklı özelliklere sahip olan diğer sporları ve başka illerdeki sporcuları temsil etmemektedir. Son olarak, kullanılan ölçme araçları, ilgili değişkenlere yönelik sporcuların kendi algısını değerlendirmektedir. Gözlem formu ya da antrenörlerin algısını değerlendiren ölçme araçları kullanılmamıştır.

İleride yapılacak araştırmalar boylamsal bir dizayn kullanarak bu araştırmadaki değişkenlere yönelik neden sonuç ilişkisini daha net ortaya koyabilir. Ayrıca, farklı illerden ve branşlardan sporcular da araştırmalara dahil edilerek bulguların genellenebilirliği artırılabilir. Değişkenlere yönelik sporcular dışındaki bireylerin algıları da yapılacak araştırmalarda incelenebilir ya da gözlem formları kullanılarak ölçümler gerçekleştirilebilir. Böylece, ele alınan yapılara yönelik sporcu algılarına ek ölçümler elde edilir. Ayrıca, yapılacak fenomenolojik araştırmalarla sporcu ve antrenörlerin görüşleri değerlendirilerek derinlemesine bilgi elde edilebilir. Son olarak, antrenörlerin kendi çalıştırdığı takımlarında destekleyici güdüsel iklim oluşturması ve kısıtlayıcı güdüsel iklimden kaçınmalarına yönelik eğitim programları geliştirilerek antrenörlerin bu

eğitilmelere katılımı sağlanabilir. Bu doğrultuda ülkemizde gerçekleştirilecek deneysel çalışmalara ve yaygınlaştırılacak eğitimlere ihtiyaç bulunmaktadır.

Etik Metni: Bu çalışmanın etik uygunluğu Sakarya Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 03.01.2018 tarihli ve 78/17 no'lu karar ile onaylanmıştır.

Çıkar Çatışması: Çalışma kapsamında herhangi bir kişisel ve finansal çıkar çatışması bulunmamaktadır.

* Bu araştırma, Prof. Dr. İhsan Sarı danışmanlığında Sadiye Başar tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Kaynaklar

- Baard, P., Deci, E., Ryan, R. (2004). Intrinsic need satisfaction: A motivational basis of performance and well-being in two work settings. *Journal of Applied Social Psychology*, 34, 2045-2068. <https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2004.tb02690.x>
- Ames C, Archer J. Achievement goals in the classroom: Students' learning strategies and motivation processes. *J Educ Psychol* [Internet]. 1988;80(3):260-7. Available from: <http://dx.doi.org/10.1037/0022-0663.80.3.260>
- Jöesaar H, Hein V, Hagger MS. Youth athletes' perception of autonomy support from the coach, peer motivational climate and intrinsic motivation in sport setting: One-year effects. *Psychol Sport Exerc* [Internet]. 2012;13(3):257-62. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2011.12.001>
- Ames C. Classrooms: Goals, structures, and student motivation. *J Educ Psychol* [Internet]. 1992;84(3):261-71. Available from: <http://dx.doi.org/10.1037/0022-0663.84.3.261>
- Appleton PR, Ntoumanis N, Quested E, Viladrich C, Duda JL. Initial validation of the coach-created Empowering and Disempowering Motivational Climate Questionnaire (EDMCQ-C). *Psychol Sport Exerc* [Internet]. 2016;22:53-65. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.05.008>
- Duda JL. The conceptual and empirical foundations of Empowering Coaching™: Setting the stage for the PAPA project. *Int J Sport Exerc Psychol* [Internet]. 2013;11(4):311-8. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/1612197x.2013.839414>
- Felton L, Jowett S. "What do coaches do" and "how do they relate": Their effects on athletes' psychological needs and functioning. *Scand J Med Sci Sports* [Internet]. 2013;23(2). Available from: <http://dx.doi.org/10.1111/sms.12029>
- Mossman LH, Slemp GR, Lewis KJ, Colla RH, O'Halloran P. Autonomy support in sport and exercise settings: a systematic review and meta-analysis. *Int Rev Sport Exerc Psychol* [Internet]. 2022;1-24. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/1750984x.2022.2031252>
- Bartholomew KJ, Ntoumanis N, Thøgersen-Ntoumani C. The controlling interpersonal style in a coaching context: Development and initial validation of a psychometric scale. *J Sport Exerc Psychol* [Internet]. 2010;32(2):193-216. Available from: <http://dx.doi.org/10.1123/jsep.32.2.193>
- Lu FJH, Lee WP, Chang Y-K, Chou C-C, Hsu Y-W, Lin J-H, et al. Interaction of athletes' resilience and coaches' social support on the stress-burnout relationship: A conjunctive moderation perspective. *Psychol Sport Exerc* [Internet]. 2016;22:202-9. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2015.08.005>
- Malinauskas R. College athletes' perceptions of social support provided by their coach before injury and after it. *Journal of Sports Medicine and Physical Fitness* [Internet]. 2008;48(1):107-12. Available from: <https://europepmc.org/article/med/18212718>
- Ntoumanis N, Biddle SJH. A review of motivational climate in physical activity. *J Sports Sci* [Internet]. 1999;17(8):643-65. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/026404199365678>
- Amaro N, Monteiro D, Rodrigues F, Matos R, Jacinto M, Cavaco B, et al. Task-involving motivational climate and enjoyment in youth male football athletes: The mediation role of self-determined motivation. *Int J Environ Res Public Health* [Internet]. 2023;20(4):3044. Available from: <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph20043044>
- Rottensteiner C, Kontinen N, Laakso L. Sustained participation in youth sports related to coach-athlete relationship and coach-created motivational climate. *Int Sport Coach J* [Internet]. 2015;2(1):29-38. Available from: <http://dx.doi.org/10.1123/iscj.2014-0060>
- Fenton SAM, Duda JL, Quested E, Barrett T. Coach autonomy support predicts autonomous motivation and daily moderate-to-vigorous physical activity and sedentary time in youth sport participants. *Psychol Sport Exerc* [Internet]. 2014;15(5):453-63. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2014.04.005>
- Cheval B, Chalabaev A, Quested E, Courvoisier DS, Sarrazin P. How perceived autonomy support and controlling coach behaviors are related to well- and ill-being in elite soccer players: A within-person changes and between-person differences analysis. *Psychol Sport Exerc* [Internet]. 2017;28:68-77. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2016.10.006>
- Isoard-Gauthier S, Guillet-Descas E, Lemyre P-N. A prospective study of the influence of perceived coaching style on burnout propensity in High Level young athletes: Using a self-determination theory perspective. *Sport Psychol* [Internet]. 2012;26(2):282-98. Available from: <http://dx.doi.org/10.1123/tsp.26.2.282>
- Kipp LE, Weiss MR. Social influences, psychological need satisfaction, and well-being among female adolescent gymnasts. *Sport Exerc Perform Psychol* [Internet]. 2013;2(1):62-75. Available from: <http://dx.doi.org/10.1037/a0030236>
- Castillo-Jiménez N, López-Walle JM, Tomás I, Tristán J, Duda JL, Balaguer I. Empowering and disempowering motivational climates, mediating psychological processes, and future intentions of sport participation. *Int J Environ Res Public Health* [Internet]. 2022;19(2):896. Available from: <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph19020896>
- Chu TL (alan), Zhang X, Lee J, Zhang T. Perceived coach-created environment directly predicts high school athletes' physical activity during sport. *Int J Sports Sci Coach* [Internet]. 2021;16(1):70-80. Available from: <http://dx.doi.org/10.1177/1747954120959733>
- Krommidas C, Papaioannou AG, Comoutos N, Kouali D, Galanis E, Chroni S "ani." Effects of parental support and coach-initiated motivational climate on young athletes' psychosocial behaviors and well-being. *Asian Journal of Sport and Exercise Psychology* [Internet]. 2022;2(3):140-50. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ajsep.2022.06.002>

22. Mosqueda S, López-Walle JM, Gutiérrez-García P, García-Verazaluce J, Tristán J. Autonomous motivation as a mediator between an empowering climate and enjoyment in male volleyball players. *Sports* [Internet]. 2019 [cited 2024 Feb 6];7(6):153. Available from: <https://www.mdpi.com/2075-4663/7/6/153>
23. Deci EL, Ryan RM. *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. 1985th ed. New York, NY: Kluwer Academic/Plenum; 1985.
24. Deci EL, Ryan RM. The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychol Inq* [Internet]. 2000;11(4):227–68. Available from: http://dx.doi.org/10.1207/s15327965pli1104_01
25. Ryan RM, Brown KW. Why we don't need self-esteem: On fundamental needs, contingent love, and mindfulness: Comment. *Psychol Inq* [Internet]. 2003;14(1):71–6. Available from: <https://psycnet.apa.org/fulltext/2003-99686-014.pdf>
26. Vlachopoulos SP, Michailidou S. Development and initial validation of a measure of autonomy, competence, and relatedness in exercise: The basic psychological needs in exercise scale. *Meas Phys Educ Exerc Sci* [Internet]. 2006;10(3):179–201. Available from: http://dx.doi.org/10.1207/s15327841mpee1003_4
27. Bejar MP, Raabe J, Zakrajsek RA, Fisher LA, Clement D. Athletic trainers' influence on national collegiate athletic association division I athletes' basic psychological needs during sport injury rehabilitation. *Journal of Athletic Training*. 2019;54(3):245–54.
28. Chu TL (alan), Zhang T. The roles of coaches, peers, and parents in athletes' basic psychological needs: A mixed-studies review. *Int J Sports Sci Coach* [Internet]. 2019;14(4):569–88. Available from: <http://dx.doi.org/10.1177/1747954119858458>
29. Gould D, Dieffenbach K, Moffett A. Psychological characteristics and their development in Olympic champions. *J Appl Sport Psychol* [Internet]. 2002;14(3):172–204. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/10413200290103482>
30. Kondric M, Sindik J, Furjan-Mandic G, Schiefler B. Participation motivation and student's physical activity among sport students in three countries. *Journal of Sports Science & Medicine*. 2013;12(1):10.
31. Wu X. Intrinsic motivation and young language learners: the impact of the classroom environment. *System* [Internet]. 2003;31(4):501–17. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.system.2003.04.001>
32. Csikszentmihalyi M. *Beyond boredom and anxiety: Experiencing flow in work and play*. London, England: Jossey-Bass; 2000.
33. Nakamura J, Csikszentmihalyi M. The concept of flow. In: Csikszentmihalyi M, editor. *Flow and the foundations of positive psychology içinde*. Dordrecht: Springer; 2014. p. 239–63.
34. Csikszentmihalyi M. *Flow: The Psychology of Optimal Experience*. New York: HarperCollins; 1990.
35. Engeser S, Rheinberg F. Flow, performance and moderators of challenge-skill balance. *Motiv Emot* [Internet]. 2008;32(3):158–72. Available from: <http://dx.doi.org/10.1007/s11031-008-9102-4>
36. Garcia WF, Codonhato R, Mizoguchi MV, do Nascimento Junior JRA, Aizava PVS, Ribas ML, et al. Dispositional flow and performance in Brazilian triathletes. *Front Psychol* [Internet]. 2019;10. Available from: <http://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02136>
37. Karadağ D, Aşçı FH. Sporcularda çift kariyer yetkinliği: Bireysel ve durumsal faktörlerin rolü. *Spor Bilimleri Dergisi* [Internet]. 2023;34(1):42–58. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbd/issue/76739/1081129>
38. Aydın M, Sarı İ. The relationship between coach-created motivational climate and athletes' challenge and threat perceptions. *Qual Sport* [Internet]. 2021;7(2):24–37. Available from: <http://dx.doi.org/10.12775/qs.2021.008>
39. Sarı İ, Köleli NY. The relationship of coach-created empowering and disempowering motivational climate to athletes' burnout and moral decision-making. *Spor Bilimleri Dergisi* [Internet]. 2020;31(2):69–82. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1171067>
40. Büyüköztürk Ş, Kılıç Çakmak E, Akgün ÖE, Karadeniz Ş, Demirel F. *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. 26th ed. Ankara: Ankara: Pegem Akademi; 2019.
41. Ng JYY, Lonsdale C, Hodge K. The Basic Needs Satisfaction in Sport Scale (BNSSS): Instrument development and initial validity evidence. *Psychol Sport Exerc* [Internet]. 2011;12(3):257–64. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2010.10.006>
42. Öztürk P, Koca C. Sporda temel ihtiyaçlar doyum ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. In: *I Uluslararası Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Bilidiri Kitapçığı*. Gazi Üniversitesi, Ankara; 2012.
43. Hodge K, Gucciardi DF. Antisocial and prosocial behavior in sport: The role of motivational climate, basic psychological needs, and moral disengagement. *J Sport Exerc Psychol* [Internet]. 2015;37(3):257–73. Available from: <http://dx.doi.org/10.1123/jsep.2014-0225>
44. Gözmen Elmas A, Keskin Akın N, Aşçı FH. Antrenör kaynaklı güdüsel ve kısıtlayıcı güdüsel iklim ölçeği'nin türk adölesan sporcuları için geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Sportmetre* [Internet]. 2018;16(3):61–80. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sportmetre/issue/68402/1076044>
45. Karadağ D, Aşçı H. Antrenör kaynaklı destekleyici ve kısıtlayıcı güdüsel iklim ölçeği'nin bireysel sporlarda psikometrik özelliklerinin sınanması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* [Internet]. 2020;25(4):421–40. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1141292>
46. Jackson SA, Martin AJ, Eklund RC. Long and short measures of flow: The construct validity of the FSS-2, DFS-2, and new brief counterparts. *J Sport Exerc Psychol* [Internet]. 2008;30(5):561–87. Available from: <http://dx.doi.org/10.1123/jsep.30.5.561>
47. Çağlar E, Sarı I, Aşçı FH, Eklund RC, Jackson SA. Short versions of Turkish flow scales: Reliability and validity study. *Stud Psychol (Bratisl)* [Internet]. 2020;62(3):179–97. Available from: <http://dx.doi.org/10.31577/sp.2020.03.799>
48. Pelletier LG, Tuson KM, Fortier MS, Vallerand RJ, Brière NM, Blais MR. Toward a new measure of Intrinsic Motivation, Extrinsic Motivation, and Amotivation in Sports: The Sport Motivation Scale (SMS). *J Sport Exerc Psychol* [Internet]. 1995;17(1):35–53. Available from: <http://dx.doi.org/10.1123/jsep.17.1.35>
49. Smith AL, Ullrich-French S, Walker E, Hurley KS. Peer relationship profiles and motivation in youth sport. *J Sport*

- Exerc Psychol [Internet]. 2006;28(3):362–82. Available from: <http://dx.doi.org/10.1123/jsep.28.3.36>
50. Kazak-Çetinkalp Z, Aşçı FH, Altıntaş A. Sporda Gütülenme Ölçeği'nin adolesan versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. In: 2nd International Social Sciences in Physical Education and Sport Congress Proceeding. Ankara; 2012. p. 7–12.
 51. Kolayış H, Sarı İ, Çelik N. Parent-initiated motivational climate and self-determined motivation in youth sport: How should parents behave to keep their child in sport? *Kinesiology* [Internet]. 2017 [cited 2024 Feb 6];49:217–24. Available from: <https://hrcak.srce.hr/file/275287>
 52. Ullrich-French S, Smith AL. Perceptions of relationships with parents and peers in youth sport: Independent and combined prediction of motivational outcomes. *Psychol Sport Exerc* [Internet]. 2006;7(2):193–214. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.psychsport.2005.08.006>
 53. George D, Mallery P. IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference. 14th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson; 2016.
 54. Pallant J. SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis using IBM SPSS. 5th ed. St Leonards, NSW, Australia: Allen & Unwin; 2013.
 55. Field A. Discovering statistics using SPSS. 3rd ed. London, England: SAGE Publications; 2009.
 56. Girard S, Desbiens J-F, Hogue A-M. Effects of a training course on creation of an empowering motivational climate in physical education: a quasi-experimental study. *Phys Educ Sport Pedagogy* [Internet]. 2023;28(1):56–75. Available from: <http://dx.doi.org/10.1080/17408989.2021.1953457>
 57. Mastagli M, Van Hoyer A, Hainaut J-P, Bolmont B. The role of an empowering motivational climate on pupils' concentration and distraction in physical education. *J Teach Phys Educ* [Internet]. 2022;41(2):311–21. Available from: <http://dx.doi.org/10.1123/jtpe.2020-0252>
 58. Chan DKC, Dimmock JA, Donovan RJ, Hardcastle S, Lentillon-Kaestner V, Hagger MS. Self-determined motivation in sport predicts anti-doping motivation and intention: A perspective from the trans-contextual model. *J Sci Med Sport* [Internet]. 2015;18(3):315–22. Available from: <http://dx.doi.org/10.1016/j.jsams.2014.04.001>
 59. Sarı İ. Satisfaction of basic psychological needs and goal orientation in young athletes: A test of basic psychological needs theory. *Kinesiology* [Internet]. 2015;47(2):159–68. Available from: <https://hrcak.srce.hr/file/221521>
 60. Stavrou NAM, Psychountaki M, Georgiadis E, Karteroliotis K, Zervas Y. Flow theory – goal orientation theory: positive experience is related to athlete's goal orientation. *Front Psychol* [Internet]. 2015;6. Available from: <http://dx.doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01499>

EXTENDED ABSTRACT

Aim of the Research: The aim of this research was to examine the relationship of coach-created empowering and disempowering motivational climate to athletes' basic psychological need satisfaction, autonomous motivation and flow experience.

Research Problems: Research problems of the current study are listed below.

1. Is there a relationship between the empowering and disempowering motivational climate of the coach and athletes' basic psychological needs?
2. Is there a relationship between the empowering and disempowering motivational climate of the coach and athletes' autonomous motivation?
3. Is there a relationship between the empowering and disempowering motivational climate of the coach and athletes' flow experience?

Literature Review: Motivational climate refers to the goals, behaviors and values emphasized by significant others in the social environment people are encountered with (1). Motivational climate created by sport coaches in sport teams is one that affects the thoughts, feelings and behaviors of the athletes; It indicates the team's social environmental status created by the coach's various behaviors (2,3). The coach structures the motivational climate in the team through various behaviors such as rewards and punishment.

When the relevant studies are examined, it is seen that there are a limited number of research examining the relationship between the empowering/disempowering motivational climate and athletes' the basic psychological needs (19,20,28) and motivation (22). The disempowering motivational climate significantly contributes to basic psychological needs frustration of athletes (19,20). On the other hand, to the best of the authors' knowledge, there is no research examining the relationship between coach-created empowering/disempowering motivational climate and athletes' flow experience. Therefore, it is important to examine the relationship between these variables.

Methods: 218 athletes who are between 14-18 years old voluntarily participated in the research. Athletes were chosen from various team and individual sports by convenience sampling method. The sample group consists of 149 (68.3%) male and 69 (31.7%) female athletes. The average age of the participants was determined as 15.55±1.37 and their sports experience was 3.87±2.70. The participants were contacted for the data collection after an ethical approval was obtained from a university's review board. Personal information form,

Result and Conclusions: The purpose of this research is to examine the relationship of coach-created motivational climate with athletes' basic psychological need satisfaction, autonomous motivation and flow experience. According to the findings of the study, empowering motivational climate significantly and positively related to athletes' basic psychological need satisfaction, autonomous motivation and flow. On the other hand, coach-created disempowering motivational climate significantly and negatively related to athletes' basic psychological need satisfaction and autonomous motivation. According to these results; It can be concluded that coach-created empowering motivational climate can be positive for athletes' basic psychological need satisfaction, autonomous motivation and flow. However, coach-created disempowering motivational climate can be negative for athletes' basic psychological need satisfaction and autonomous motivation.